

Love-Sick Heart לב חולה-אהבה

16.1.2020 - 22.2.2020

Oran Hoffmann
אֹרָן הוֹפּמָן

טקסט: סיון רוזה

אֹרָן הוֹפּמָן (נולד בישראל, 1981) חי ועובד בישראל ובאירופה. הוא בוגר האקדמיה ריטפלד (Gerrit Rietveld Academy), אמסטרדם, ובעל תואר שני מבצלאל, אקדמיה לאמנות ולעיצוב, ירושלים. זכה בכמה פרסים, ביניהם פרס האמן הצעיר מטעם משרד התרבות והספורט (2013) ומענק רב-שנתי לאמן צעיר מטעם קרן הולנד לאמנות חזותית (2007).

ב-2014 הוצגו עבודותיו של הופמן במוזיאון תל אביב לאמנות לצד עבודות של אמן הבאוהאוס יוזף אלברס (Albers) בתערוכה "אובייקטיב: יוזף אלברס, אֹרָן הופמן" (אוצרת: דלית מתתיהו). תערוכות יחיד שלו הוצגו בגלריה טמפו רובטו, תל אביב; גלריה 1602 Broadway, ניו יורק; וכמה תערוכות באקס-אנ-פרובנס: ב-Atelier Paul Cezanne הציג עבודות שיצר בסטודיו של האמן פול סזאן, ב-Fondation Victor Vasarely הציג עבודות שיצר מחומריו של ויקטור וסרלי תוך כדי מחקר מתמשך בארכיון החומרים של האמן. מבחר מעבודות הצילום שיצר במוזיאון וסרלי ראה אור בספר Vasarely Material Archives בהוצאת RVB Books, פריז, 2019.

בגלגוליה המודרניסטיים, תמה זו נקשרת במחשבות בדבר פני השטח התמונתיים ויצירה של עומק ונפח על מצע שטוח, ועקבותיה ניכרים בתיאוריות שונות המקנות סגולות סימבוליות, חוניתיות ואתיות לערכים של צורה וצבע. ביסודם של המפעלים האמנותיים והתאורטיים הללו עומד, בין השאר, הניסיון להתחקות אחר אותו זיק פגמילוני, שמפיה רוח חיים בדימוי, מנכיח את קיומו, מבטיח את אמיתותו ואמינותו. הופמן משתעשע ברצינות ברעיונות האלה, כשהוא משרטט דיאגרמה של קומפוזיציה, העשויה סרטי דבק צבעוניים, שנמתחת ונמרחת על פרחים מושלמים שלא ינבלו לעולם; או כשהוא מכתים בצבע את הידיים המפוסלות של דונטלו ומכריח אותנו להביט בהן באמת, ולראות לא את הדמות שראה האמן בעיני רוחו בתוך האבן, אלא את גוש השיש, את החומר האמנותי הממשי.

מהלך זה מתהפך על ראשו בסדרה נוספת ובה תצלומים של פינות שהופמן בנה מלוחות גבס צבועים. אם בתצלומי הפרחים והידיים המודל נחלץ מתוך הדימוי, בתצלומי הפינות המודל נוצר במיוחד כדי לשמש אובייקט לצילום. יש בכך ערעור על תפיסת הצילום כמדיום מקטלג ומארגן. הופמן מייצר מודלים נעדרי מקור או מהות, אלמלא פעולת הצילום שמנכיחה אותם ומצדיקה את קיומם הקונקרטי. הפעולה המלנכולית הזאת היא פעולה של אהבה; גורלו הנחרץ של לב האמן. ונתרת התהייה, היכן נמצאים האובייקטים האלה, ובהשלכה – כל גוף מצולם, ביחס למציאות?

סיון רוה, ינואר 2020

השאלה "מה אנחנו רואים?", שעולה תכופות לנוכח עבודותיו של אוֹן הופמן, ניצבת בלב עשייתו האמנותית. היופי השובה-לב והמהנה של תצלומיו מלווה בתחושה המטרידה, שאנו מביטים באשליה אופטית שרב בה הנסתר על הגלוי. ככל שאנו מתבוננים בתצלומים, כך גוברת תחושה זו ומתבררת לא כאפקט של העבודה, אלא כחלק מהותי ואינטגרלי שלה. עבודותיו של הופמן עוסקות בפני שטח, בפרצפציה ובקומפוזיציה בזיקה למדיום הצילום. מקבץ העבודות בתערוכה מציע מעין מבט-על או חתך של פרקטיקת הצילום, שהופמן מפתח ומשכלל ביצירתו. תצלומים אלה, הבנויים ממישורים פיזיים בלבד, מאפשרים להופמן "להפריע" להשטחה הטבעית שמייצר הצילום ולכפות על הצילום פעולה שמערערת על התכונות הטכניות המהותיות שלו. כך, בהפניית הצילום כנגד עצמו, המצלמה מפיקה דימויים של אשליה ותעתוע; קסמים או תעלולים אופטיים שבכוחם לעורר את הדמיון, לגרות ולהפתיע.

התצלומים מסדרת הפרחים ומסדרת הידיים המפוסלות נוגעים בשאלות יסודיות בדבר החיקוי האמנותי של הטבע (מימיזיס). זהו חיקוי שאינו בא לתת דין וחשבון על נראותם של הדברים בעולם, אלא מערך מושכל ומתוחכם של הבנייה תמונתית, המבוססת על יסודות הפרספקטיבה הלינארית, על בחירה מיוחדת של אובייקטים ועל יחסים מדויקים, הן בין אובייקט לאובייקט והן בין כלל האובייקטים לבין המצע, החלל והעולם. בשתי סדרות אלה, המקור שהצילום מבקש לחקות הוא עצמו חיקוי של הטבע, ואף ביותר מדרגת ריחוק אחת: תצלומי שחור-לבן של פסל דוד ופסלי יוחנן המטביל של אמן הרנסנס האיטלקי דונטלו (Donatello), ופרחים מלאכותיים העשויים בד משי סינתטי. שני נושאים אלה מעידים על עניינו של הופמן בשאלות היסוד של האמנות. ואכן, בשתי הסדרות מהדהד אחד הפולמוסים המכוננים של מחשבת האמנות במערב, שעניינו הערך היחסי של ה"דיזניו" – התמה שהאמן חוקר באמצעות רישומי ההכנה הקודמים לביצוע הציו, לעומת זה של ה"קולורה" – החיקוי הנאמן של הטבע באמצעות הצבע ותהליך הציו עצמו. שיח זה המשיך לשמש בסיס פרקטי ותיאורטי למחשבת האמנות, גם אחרי שהציור זנח את נושאו המסורתיים ועמם את אידיאל חיקוי הטבע, ונעשה רלוונטי גם לצילום במעמדו כמדיום אמנותי.